

**Wskazówki dla rodziców
na każdy miesiąc**

poradnik nauki nawyków i cnót

www.fundacjazrodla.pl

JAK UCZYĆ DZIECKO?

1. Pokaż dziecku jak to zrobić.
2. Dawaj okazje do powtarzania danej czynności samodzielnie.
3. Chwal każdy wysiłek dziecka, przynajmniej to, że podjęło próbę.
4. Cierpliwie czekaj na opanowanie nawyku.
5. Konsekwencja to podstawa – nie ustępuj!
6. Bądź towarzyszem nauki. Pomagaj, ale nie wyręczaj.
7. Postaw na zdrowy rozsądek – dostosuj wymagania do możliwości.

WRZESIEŃ

CNOTA (WARTOŚĆ/NAWYK):

PORZĄDEK

Porządek to pewna logika – kierowanie się określonymi zasadami w odpowiedniej organizacji rzeczy, czasu, myśli i działania. Porządek oznacza ład, który daje spokój i pomaga w dokonywaniu wyborów (sens porządku).

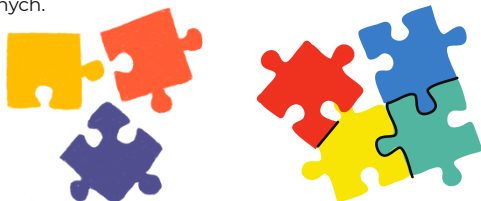
Osoba uporządkowana zachowuje się zgodnie z logicznymi (ustalonymi i przyjętymi) zasadami, niezbędnymi do osiągnięcia określonego celu.

Porządek zewnętrzny (materialny – uporządkowane otoczenie i zaplanowane działanie) wpływa na porządek wewnętrzny (moralny – uporządkowana struktura myśli i uczuć – budowanie hierarchii wartości).

Atmosfera porządku materialnego jest dla dzieci bardzo ważna – każda rzecz powinna mieć swoje miejsce, każda rzecz powinna być użytkowana w odpowiedni sposób.

Organizacja rzeczy według pewnego logicznego porządku ma dwa CELE:

- rzeczy przechowywane w odpowiednim miejscu i w odpowiedni sposób użytkowane nie psują się i mogą dłużej nam służyć (zabezpieczenie rzeczy przed zniszczeniem),
- rzeczy posiadające swoje miejsce można łatwo w każdym momencie odnaleźć (pomaga realizować konkretne działania w konkretnych momentach),
- uczy szacunku wobec innych.

Co robić by dzieci porządkowały swoje rzeczy? Co ułatwia utrzymanie porządku?

Po pierwsze pokazać im jak wprowadzić porządek – jak organizować swoje rzeczy, jak z nich korzystać, a więc pomóc im i nauczyć je porządku. Po drugie być cierpliwym i wytrwałym w wymaganiu tego ustalonego porządku.

Dzieci powinny wiedzieć GDZIE jest miejsce każdej rzeczy (praktyka i estetyka).

Dobre ćwiczenie to pomoc rodzicom (branie udziału) w porządkach, np. w kuchni, łazience, na regale z książkami.

Dobrze jest im powiedzieć KIEDY powinny odłożyć daną rzecz na swoje miejsce oraz zaplanować czas na sprzątanie. Zamiast kar i nagród najlepiej jest stworzyć w domu ogólną atmosferę odkładania rzeczy na swoje miejsce.

WRZESIEŃ

CNOTA (WARTOŚĆ/NAWYK):

PORZĄDEK

Dzieci powinny mieć również możliwość uzasadnienia dorosłym swojego systemu (zasad) porządkowania własnych rzeczy, gdy jest on odmienny od ich logiki organizacji porządku w domu.

Rodzice powinni wymagać aby już małe dzieci wypełniały serię czynności związanych z porządkiem. Będą to czynić z posłuszeństwa, choć należy im także wyjaśniać dlaczego istnieją pewne zasady aby mogły je zrozumieć i w przyszłości potrafić samodzielnie organizować swoje otoczenie.

Porządek materialny to także właściwa organizacja czasu.

Należy nauczyć dzieci:

- aby układały swoje zajęcia według priorytetów, nauczyć je jakie czynności są ważne w danym momencie,
- planowania pracy, szczególnie wtedy, gdy dana czynność wymaga dłuższego czasu i złożona jest z większej ilości zadań,
- używania kalendarza – by nie zapominać o ważnych wydarzeniach,
- koordynacji rutyny dnia codziennego z innymi zadaniami (czynnościami),
- gdy chodzi o zadanie, które można przerwać, by w przyszłości do niego powrócić, należy nauczyć je chowania rzeczy w odpowiednie miejsce, tak aby była możliwa kontynuacja przerwanej zadania,
- zaplanowania czasu na robienie rzeczy krótkich, prowizorycznych i mało przyjemnych, tak by dziecko nie zaniechało zrobienia ich w ogóle.

Obserwując najbliższe otoczenie i zachowanie dziecka – jak organizuje swoje rzeczy, jak się bawi i uczy, jak wyraża swoje myśli, jak wyglądają jego stosunki z innymi, możemy stwierdzić, czy dziecko jest uporządkowane zewnątrz i wewnątrz.

PAŹDZIERNIK

CNOTA (WARTOŚĆ/NAWYK):

SAMODZIELNOŚĆ

„Samodzielność jest drogą do odpowiedzialności”

Samodzielność wynika z potrzeby niezależnego zdobywania i gromadzenia doświadczeń, sprawdzenia swoich umiejętności w różnych sytuacjach, pokonywania przeszkód. Jest gotowością do podejmowania zadań opartych na osobistej aktywności, a jej Źródłem jest wola działania i akceptacja celu. Osoba samodzielna to ktoś kto daje sobie w życiu radę, jest niezależny od innych i potrafi decydować za siebie.

Zanim pojawią się jednak pierwsze małe sukcesy i niezależność, droga do samodzielności może być usłana błędami, próbami i ciągłymi pytaniami. Samodzielność dziecka w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym przejawia się w trzech aspektach:

– samodzielność praktyczna – związana jest z samodzielnym radzeniem sobie podczas wykonywania czynności samoobsługowych oraz z samodzielnym wykonywaniem powierzonych mu obowiązków, związanych głównie z porządkiem. Ograniczenie tej samodzielności (wyręczanie, zbędna pomoc) utrudnia dziecku działanie w świecie zewnętrznym. Z kolei zachęcanie do samodzielności rodzi przekonanie o możliwościach efektywnego działania i pozwala dziecku odważnie podejmować różnego rodzaju zadania, wkładać wiele trudu w ich realizację, a także konsekwentnie dążyć do postawionego sobie celu.

– samodzielność umysłowa – polega na podejmowaniu decyzji i rozwiązywaniu problemów zarówno w czasie zabawy, nauki jak i pracy. Warunkiem bezpiecznego prowadzenia dzieci ku samodzielności umysłowej jest stworzenie im przestrzeni, w której będą mogły realizować postawione przed nimi zadania lub zadania, które same sobie wytyczą, np. rodzaju zabawy, wybór kolegów do zabawy lub współpracy, sposób porządkowania swoich rzeczy, wykonania pracy plastycznej lub określenie czasu i kolejności odrabiania pracy domowej.

– samodzielność społeczna – oparta jest na umiejętności porozumiewania się, współpracy, współdziałania, współdecydowania oraz odpowiedzialności – za podejmowane decyzje społeczne. Szczególne znaczenia nabiera ona gdy dziecko wkracza w świat szkoły, kiedy to umiejętność nawiązywania kontaktów z innymi dziećmi jest istotna dla kształtowania poczucia własnej wartości i osiągnięcia sukcesów szkolnych. Samodzielność ta przejawia się też jako gotowość przyjęcia z pomocą innemu dziecku, odpowiedzialność za powierzone przedmioty wspólnego użytku czy umiejętność korzystania z nich.

PAŹDZIERNIK

CNOTA (WARTOŚĆ/NAWYK):

SAMODZIELNOŚĆ

„Samodzielność jest drogą do odpowiedzialności”

W procesie rozwoju samodzielności i niezależności dziecka dużą rolę odgrywa jego rodzina. Można ją nazwać pierwszą szkołą edukacji usamodzielniającej. Od postaw wychowawczych rodziców i organizacji życia w rodzinie zależy, czy dziecko potrafi być zaradne i samodzielne. Rodzice reprezentują tu różne postawy, które można podzielić na trzy grupy:

- postawa ochraniająco – wyręczająca: gotowość do ochraniańca dziecka przed każdym wysiłkiem, trudnością czy obowiązkiem, postawa ta często wiąże się z fałszywie pojętą miłością rodzicielską oraz niedocenianiem możliwości dziecka, zmniejsza ona tempo jego rozwoju fizycznego i psychicznego;
- postawa rygorystyczna i nakazująca: ma miejsce w rodzinach, gdzie brakuje konsekwencji, systematyczności i właściwej atmosfery, w postawie tej dominują nakazy, dyrygowanie, popędzanie, przeciążanie obowiązkami i nadmierne wymagania;
- postawa rozumnego kierowania: związana jest z konsekwencją, systematycznością oraz okazywaniem miłości, postawa taka wiąże się z życzliwą kontrolą i aprobatą, zachętą, pozwala ona na rozwinięcie umiejętności samodzielnego działania i myślenia oraz podejmowania czynności z własnej inicjatywy, sprzyja ukształtowaniu się w dzieciach samodzielnej i w pełni odpowiedzialnej osobowości).

Samodzielne wykonywanie różnych czynności zmusza dziecko do koncentracji uwagi, sprzyja zapamiętywaniu. Wszystko, co dziecko wykona własnymi rękami, do czego dojdzie własną myślą, buduje jego umiejętności, wiedzę o sobie i innych oraz o świecie. Dziecko, poznając efekty własnej aktywności, jest konfrontowane ze swoimi możliwościami. Dzięki temu uczy się, w których sytuacjach poradzi sobie samodzielnie, a w których musi się zwrócić o pomoc. Czerpie również ze swojego działania satysfakcję i buduje poczucie własnej wartości.

LISTOPAD

CNOTA (WARTOŚĆ/NAWYK):

PATRIOTYZM

Patriotyzm to postawa szacunku i miłości do własnej ojczyzny oraz gotowość do poświęcenia własnego życia i pracy dla jej dobra. Patriotyzm to także umiłowanie i pielęgnowanie narodowej tradycji, kultury czy języka.

Cnota ta wspiera prawidłowy rozwój naszych dzieci, pozwala im poznawać podstawowe wartości w życiu człowieka, kształtować własne poglądy i czuć się częścią większej – niż własna rodzina – społeczności. Dzięki swoim odwołaniom do przeszłości, pomaga młodemu pokoleniu budować przyszłość – w poczuciu sprawiedliwości i docenienia tego, co otrzymało oraz w poczuciu radości i dumy z tego, gdzie przyszło mu żyć.

Zarówno rodzice w domu jak i nauczyciele w szkole mogą i powinni rozbudzać w dzieciach tę cnotę zapoznając je z pięknem i bogactwem naszego narodowego dziedzictwa.

Uczenie dzieci patriotyzmu warto zacząć jak najwcześniej, najlepiej w formie zabawy i przy okazji pewnych wydarzeń. W listopadzie takim wydarzeniem jest Święto Niepodległości.

Dzieci dowiadują się o ważnych datach z historii Polski, poznają i śpiewają hymn państwowy, kolorują lub wykorzystując inne techniki plastyczne wykonują godło i flagę Polski. Można przy tej okazji odwiedzić z dzieckiem miejsca pamięci narodowej w swojej miejscowości, wybrać się na wycieczkę do stolicy czy zorganizować bal z okazji odzyskania niepodległości.

Uczenie patriotyzmu to element edukacji obywatelskiej: pomagamy zrozumieć dziecku jak działa demokracja oraz jakie są prawa i obowiązki wynikające z ustroju demokratycznego.

W konstytucji RP czytamy: „Rzeczpospolita Polska zapewnia każdemu człowiekowi prawną ochronę życia, wolności i prawa polityczne, ekonomiczne, socjalne, kulturalne. Obowiązkiem obywatela polskiego jest wierność Rzeczypospolitej Polskiej oraz troska o dobro wspólne. Każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie”. Trzeba zatem dzieciom tłumaczyć, że bycie obywatelem oznacza zarówno prawo do wolności czy udziału w wyborach jak i obowiązek troski o innych oraz otaczające nas środowisko naturalne.

LISTOPAD

CNOTA (WARTOŚĆ/NAWYK):

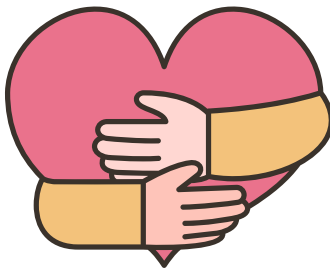
PATRIOTYZM

Aby uczyć dzieci takiej postawy obywatelskiej możemy np. porozmawiać z nimi na temat co by było, gdyby w domu lub w szkole nie panowały żadne zasady? Co działałoby się na ulicach gdyby nie było tam znaków drogowych i nie obowiązywałyby przepisy ruchu drogowego? Co chcieliby zrobić dla innych ludzi, gdyby same zostały prezydentem?

Rozmawiając na te tematy i dlaczego ważne jest przestrzeganie prawa, możemy jednocześnie przybliżyć konsekwencje jego łamania.

Warto również zapytać dziecko, by – własnymi słowami – odpowiedziało, kim jest dobry obywatel? Można wspólnie porozmawiać o sytuacjach, które – jego zdaniem – mogą świadczyć o obywatelskiej postawie. Przykładowe tematy do dyskusji w domu lub na lekcji:

- czy byłem uprzejmy dla kolegi z innej klasy, szkoły, innego miasta, kraju?
- czy pomogłem posprzątać szkolne boisko, czy ustąpiłem miejsca starszej osobie?
- czy gromadzę niepotrzebne mi już zabawki/ubrania by oddać je potrzebującym dzieciom?
- czy potrafię odmówić, gdy kolega namawia mnie do złego, np. do kradzieży w sklepie?
- czy do jazdy na rowerze zakładam kask i przestrzegam zasad bezpieczeństwa na ścieżce rowerowej?
- czy przechodzę przez ulicę tylko w wyznaczonych miejscach a zanim przejdę przez ulicę czekam na zielone światło?

GRUDZIEŃ

CNOTA (WARTOŚĆ/NAWYK):

HOJNOŚĆ

„Im więcej daję, tym więcej otrzymuję”

Hojność – bezinteresowny akt woli, poprzez który dajemy coś swojego drugiej osobie dla jej dobra lub w celu zaradzenia potrzebie, w jakiej się znalazła. Hojność jest jedną z tych cnót ludzkich, które dają człowiekowi najwięcej radości. Wiąże się ona bezpośrednio z miłością i sprawiedliwością.

Trudno jest ocenić hojność drugiego człowieka, gdyż jej wartość nie tyle zależy od zewnętrznego uczynku, który widzimy ale od wysiłku i wewnętrznych motywów, których nie zawsze jesteśmy świadomi. Hojność to nie dawanie czegoś, co nam zbywa lub co nas nic nie kosztuje. Hojność to bezinteresowny dar dla drugiej osoby, uczyniony z intencją obdarowania jej czymś dla niej cennym i potrzebnym.

W wychowaniu dzieci rodzice powinni mieć te czynniki na uwadze. Aby znaleźć najskuteczniejszy sposób pomagania dzieciom w tym zakresie, powinni wziąć pod uwagę jego wiek, temperament, usposobienie i sytuację w rodzinie. Środki, jakimi dysponują rodzice to przede wszystkim własny przykład, cierpliwość i wytrwałość oraz radość wynikająca z pomagania innym.

Okres sensorywny związany z hojnością przypada na czas między siódmym a jedenastym rokiem życia. Dzieciom młodszym trudno jest zrozumieć przyczyny, dla których trzeba i warto dzielić się z innymi. Nie potrafią one jeszcze dostrzegać potrzeb innych ludzi, jest to bowiem czas kiedy powoli odkrywają własną odrębność i niezależność. Jest to jednak czas, w którym przez własny dobry przykład rodzice mogą zasiewać ziarno hojności w swoich dzieciach. W tym okresie uczymy dawania jako sposobu wyrażania naszej miłości do drugiej osoby.

DAWAĆ – to – KOCHAĆ – to – BYĆ SZCZĘŚLIWYM / ZADOWOLONYM – to – CZUĆ SIĘ DOBRZE / BYĆ DOBRYM

Odpowiedni wiek na świadome kształtowanie w sobie cnoty hojności to dla dziecka okres wieku szkolnego. Około siódmego roku życia dziecko osiąga tzw. wiek rozeznania, tzn. zaczyna posługiwać się w pełni swoim rozumem. Naturalne w tym czasie jest także poczucie sprawiedliwości, otwarcie na rodziców, skłonność do posłuszeństwa i pomagania. Wszystko to, właściwie ukierunkowane, staje się pomocne w budowaniu u dziecka cnoty hojności.

GRUDZIEŃ

CNOTA (WARTOŚĆ/NAWYK):

HOJNOŚĆ

„Im więcej daję, tym więcej otrzymuję”

Dzięki pomocy i rozmowom z rodzicami dziecko odkrywa potrzebę bycia hojnym, wielkodusznym oraz radość i satysfakcję z czynienia czegoś dobrego. Oprócz własnego przykładu, rodzice powinni stwarzać dzieciom okazje do tego, by mogły dawać, pomagać, dzielić się (pomoc w obowiązkach domowych, pożyczanie rzeczy kolegom, pomaganie im w nauce, dzielenie się słodyczami, przebaczenie, umiejętność ustąpienia rodzeństwu i zadowolenia się tym, co się ma, wdzięczność, używanie słów „poproszę”, „dziękuję”, ale również dawanie swojego czasu).

W wieku dziesięciu lat dziecko powinno już dobrze znać pojęcie i wartość hojności. Później nadchodzi okres dojrzewania, w którym dziecko przeżywa kolejny czas poszukiwania swojej niezależności, własnego „ja”. Naturalne jest, że w tym czasie dzieci doświadczają potrzeby intymności, odkrywają samych siebie – zwłaszcza na płaszczyźnie duchowej, oddalają się od rodziców i samodzielnie próbują rozwiązywać własne problemy. W tym czasie nieunikniony jest pewien regres w praktykowaniu cnoty hojności. Dzieci muszą mieć jednak świadomość, że mogą liczyć na swoich rodziców. Bardzo ważne jest aby rodzice z ogromną wyrozumiałością i cierpliwością okazywali dzieciom swoją pełną dyspozycyjność w celu nie przerywania komunikacji i więzi ze swoim dorastającym dzieckiem. W tym czasie stymulacja do bycia hojnym może wypływać ze strony rodziców lub młodszego rodzeństwa.

W wieku około piętnastu lat dziecko zaczyna stopniowo utrwalać swoją osobowość. Pojawia się większa zdolność do refleksji, pragnienie bycia podziwianym, wrażliwość i poczucie sprawiedliwości społecznej. Jeśli hojność zakorzeniła się u dziecka przed jedenastym rokiem życia, łatwo będzie mu teraz do niej powrócić, a nawet praktykować ją z zapałem. W przeciwnym razie potrzebna będzie skwapliwa praca rodziców i wychowawców, którzy ciesząc się u dziecka autorytetem, pomogą mu odkryć wartość hojności i pokażą jak rozwijać w sobie tę cnotę.

STYCZEŃ

CNOTA (WARTOŚĆ/NAWYK):

PRACOWITOŚĆ

„Tylko praca daje okazję odkryć nam nas samym”

Pracowitość to gotowość i chęć do podejmowania pracy. Osoba pracowita to ktoś, kto lubi pracować. Taka osoba pamięta i rozumie, że powołaniem człowieka jest doskonalenie się poprzez pracę. Praca jest jednocześnie naturalną potrzebą człowieka, który jest istotą aktywną już od samego początku. Pierwszym etapem, w którym uczymy się jak pracować jest zatem zabawa małego dziecka.

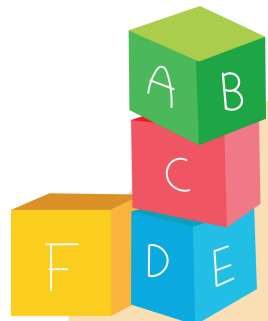
Wiek sprzyjający nauce zabawy to okres między czwartym a siódmym rokiem życia, choć czasami i dwulatek jest już w stanie ładnie bawić się i samodzielnie wymyślać zabawy. Dziecko poprzez zabawę rozwija w sobie pozytywne nawyki, które później pozwolą mu zdobywać określone cnoty.

Ważne jest, aby rodzice uczyli swoje dzieci, jak się bawić – dzieci mają w sobie naturalną chęć i pragnienie naśladowania i powtarzania zachowań rodziców i są naprawdę zadowolone i szczęśliwe z możliwości uczenia się od nich.

Ponieważ dzieci w tym początkowym okresie życia są bardzo aktywne i każdą czynność traktują jako zabawę, rodzice powinni stwarzać takie sytuacje, które pozwolą rozwinąć w dziecku cnotę pracowitości, tak bardzo potrzebną zarówno w okresie nauki w szkole jak i w dorosłym życiu.

Możemy zatem uczyć dzieci jak bawić się zabawkami dydaktycznymi, jak rysować, malować, lepić i wycinać, jak budować konstrukcje z klocków i układać puzzle, jak pomagać w pracach domowych, jak samodzielnie ubierać się czy pomagać w prostych czynnościach młodszemu rodzeństwu.

Dzięki takim zabawom dzieci uczą się odpowiedzialności i wytrwałości. Rodzice powinni zachęcać je do tego, by przez dłuższą chwilę bawiły się tą samą zabawką, wykonywały rozpoczętą czynność do końca, sprzątały po zakończonej zabawie. Dzieci poprzez zabawę uczą się także współpracy z innymi – jak dzielić się zabawką i nie być samolubnym, jak ustępować pierwszeństwa młodszemu, jak pomagać słabszym. Bardzo ważną rzeczą, której dziecko uczy się w czasie swobodnej zabawy, jest również zdobywanie umiejętności podejmowania samodzielnych decyzji – w co się bawić, jak, z kim, i kiedy.

STYCZEŃ

CNOTA (WARTOŚĆ/NAWYK):

PRACOWITOŚĆ

„Tylko praca daje okazję odkryć nam nas samych”

Naprawdę warto w tym okresie życia dziecka poświęcić mu tyle czasu, ile ono tego potrzebuje, aby w przyszłości nie mieć problemów z uczeniem go tego, co teraz przychodzi w sposób naturalny i prosty.

Kolejnym etapem rozwijania w dziecku cechy pracowitości jest okres nauki. Między siódmym a dwunastym rokiem życia, dziecko ma naturalne predyspozycje do uczenia się. Zdobywanie nowych doświadczeń, poznawanie otaczającego świata przyrody, uczenie się nowych rzeczy jest dla dzieci w tym wieku zajęciem pasjonującym. Wszystko je interesuje, każda nowa wiadomość jest ciekawa i warta zgłębienia.

Dodatkowo dziecko w tym wieku chce się wyróżniać, chce być zauważone i docenione, dlatego stara się, jest zmotywowane do nauki i chętnie podejmuje działania, do których zachęcają rodzice i nauczyciele. Jeśli dziecko w tym wieku nie chce się uczyć, należy zastanowić się dlaczego tak się dzieje (problemy rodzinne, zdrowotne, odrzucenie przez grupę rówieśników, niepowodzenia w szkole) i spróbować jak najszybciej te nieprawidłowości – z ogromną cierpliwością i delikatnością – rozwiązać.

W przypadku nastolatków dobrą alternatywą/uzupełnieniem dla nauki jest sport lub dorywcza praca, np. wolontariacka, wakacyjna. W miejsce bezczynności i bezmyślnego konsumpcjonizmu trzeba proponować dzieciom takie formy odpoczynku, które będą mogły być pojmowane jako nieco inny rodzaj działalności niż nauka, a jednocześnie będą wartościowe i pomocne w ich rozwoju.

Ogromne znaczenie zabawy i nauki dla rozwoju cnoty pracowitości bierze się stąd, że dziecko, które nauczyło się dobrze bawić, ma solidne podstawy do tego, by potrafiło się uczyć w wieku szkolnym, a po wejściu w wiek dorosły równie dobrze pracować – niezależnie od rodzaju pracy czy osobistych uwarunkowań.

LUTY

CNOTA (WARTOŚĆ/NAWYK):

ŻYCZLIWOŚĆ

„Słowo życzliwe nic nie kosztuje, a jest najpiękniejszym podarkiem”

Życzliwość to postawa otwartości wobec drugiej osoby, wyrażająca się w pozytywnym nastawieniu do niej i pragnieniu jej dobra. Życzliwym jest ten, kto potrafi bezinteresownie obdarzyć drugiego ciepłym słowem, uśmiechem lub gestem. Warto rozwijać w sobie i w swoich dzieciach tę cnotę, bo dzięki niej – my sami i świat wokół nas – jest szczęśliwszy i bardziej radosny. Z życzliwości rodzi się zaufanie, przyjaźń, miłość.

Najlepszym sposobem nauczania dziecka życzliwości jest dawanie mu dobrego przykładu. Dodatkowo, gdy po raz pierwszy nasza pociecha staje się członkiem grupy, np. w przedszkolu, w pierwszych klasach szkoły podstawowej, możemy, jako rodzice i nauczyciele, podjąć pewne konkretne działania w kierunku wychowania dziecka do życzliwości. Zrobimy tak ucząc je bycia miłym i koleżeńskim w stosunku do swoich rówieśników, a więc:

- ustępowania innym: dziecko powinno rozumieć, że czasami może robić to, co podoba się jemu, innym zaś razem to, co podoba się koleźce lub koleżance oraz, że nie zawsze ma prawo pierwszeństwa, że czasami można i trzeba poczekać;
- pomagania słabszym: dziecko powinno zauważać, kiedy kolega czy koleżanka potrzebuje pomocy i umieć odpowiednio zareagować w takiej sytuacji;
- pożyczania: ważne, aby dziecko potrafiło pożyczać z radością i ochotą, choć na początku to rodzice muszą je zachęcać do tego, by umiało na jakiś czas dać coś, co należy do niego, drugiemu dziecku;
- dzielenia się: chodzi tu o poczucie zadowolenia z faktu, że dziecko potrafi podzielić się swoją własnością z kimś, kto nie ma wcale lub ma mniej od niego, powinno mieć szansę zobaczenia jaką radość może sprawić drugiej osobie ale też jaką satysfakcję mieć z tego, że sprawiło komuś radość;
- zgodnego uczestniczenia w zabawie: należy stworzyć okazje, zorganizować sytuacje, w których od dziecka będzie wymagało się współpracy z innymi, np. przygotowanie przedstawienia, budowanie konstrukcji z klocków, praca nad projektem, spotkanie z kolegami w domu lub na podwórku;
- wygrywania i przegrywania: wyjaśniając i nazywając emocje towarzyszące tym sytuacjom oraz pokazując sposoby radzenia sobie z emocjami;
- dialogu: dzieci powinny wiedzieć, że taką samą wartość ma zarówno umiejętność jasnego wyrażania się jak i uważnego słuchania drugiej osoby.

LUTY

CNOTA (WARTOŚĆ/NAWYK):

ŻYCZLIWOŚĆ

„Słowo życzliwe nic nie kosztuje, a jest najpiękniejszym podarkiem”

W tym okresie mogą pojawić się też pewne trudności związane z faktem, że dziecko wchodzi w nowe środowisko, gdzie panuje nieco inna atmosfera i zasady zachowania niż w jego domu rodzinnym. Początkowo relacje są bardziej indywidualne, dzieci mają swoich „ulubionych” kolegów, koleżanki. Później bardziej zaczyna liczyć się grupa, w której dziecko dostrzega, że pełni określoną rolę, zaczyna też rozumieć, co może do takiej grupy wnieść, a co otrzymać.

Niektóre dzieci, bardziej nieśmiałe, o słabszym charakterze, mogą mieć więcej trudności z adaptacją (będą nieufne, bojaźliwe, zamknięte w sobie). Inne będą narzucać własną „dyktaturę”. Rodzice powinni wówczas często rozmawiać ze swoim dzieckiem, tłumaczyć, co oznacza być dobrym kolegą, koleżanką i dlaczego warto i trzeba takim być. Powinni również stwarzać okazje do tego, by ich dziecko przebywało wśród rówieśników, poznawało swoich kolegów, zapraszało ich do domu, rozwijało wspólne pasje i zainteresowania.

Okres wczesnoszkolny to doskonały czas i okazja ku temu, by dziecko zdobywało i rozwijało umiejętność nawiązywania prawidłowych relacji społecznych i koleżeńskich. Jest to najlepszy czas na zadbanie o to, by dziecko miało radosny, sympatyczny i nastawiony pozytywnie do świata charakter. Trzeba, przede wszystkim przez własny przykład, pozwolić mu odczuć, jak miło i dobrze jest przebywać w towarzystwie osób uśmiechniętych, uprzejmych i życzliwych.

MARZEC

CNOTA (WARTOŚĆ/NAWYK):

SZCZEROŚĆ

„Szczerość pozwala na odkrycie prawdziwej przyjaźni”

Szczerość to cnota, która polega na wyrażaniu tego, co myślimy i co czujemy, zgodnie z rzeczywistością. Jest to mówienie prawdy i postępowanie zgodnie z prawdą – prawdomówność i uczciwość. Szczerym powinno się być wobec Boga, siebie i drugiego człowieka.

U dziecka, okres sensorywny związany ze szczerością, a więc czas, w którym z łatwością nabywa ono i kształtuje w sobie tę cnotę (cechę charakteru), występuje między trzecim a dziewiątym rokiem życia. Małe dzieci, w sposób instynktowny, wiedzą, że powinno się mówić prawdę. Zwłaszcza w rodzinie i w relacjach z kolegami, czują, że kłamstwo jest czymś złym, czymś, co nie godzi się z ich naturalnym poczuciem sprawiedliwości. Nawet małe dzieci potrafią odróżnić kłamstwo od prawdy. Jednocześnie dzieci są bardzo wrażliwe na wszelkie próby manipulacji i oszukiwania ich przez dorosłych. A zatem, również w tej dziedzinie, przykład rodziców odgrywa podstawową rolę w kształtowaniu i praktykowaniu szczerości jako cnoty.

Kiedy dziecko zaczyna posługiwać się rozumem, dostrzega wartość moralną prawdomówności i jest w stanie świadomie, często z niemałym wysiłkiem, rozwijać w sobie tę cnotę. Szczerość staje się wówczas cechą sumienia – słowa i czyny wyrażają na zewnątrz to, co jest wewnątrz młodego człowieka. W okresie tym bardzo ważne jest, aby rodzice wspierali wysiłki dziecka w kierunku praktykowania i rozwijania w sobie cechy szczerości. Kiedy zabraknie tego wsparcia, dziecko może odkryć korzyści płynące z kłamstwa – krótkotrwałe, ale szybkie i łatwe do osiągnięcia.

Przyczyny, dla których dzieci sięgają po kłamstwo, mogą być różnorodne: fantazjowanie, obrona, przekora, strach, niezrozumiałość, chęć przypodobania się.

MARZEC

CNOTA (WARTOŚĆ/NAWYK):

SZCZEROŚĆ

„Szczerość pozwala na odkrycie prawdziwej przyjaźni”

U małych dzieci, w wieku od 3-5 lat, fantazjowanie może być czymś normalnym i nie powinno być uważane za kłamanie. Dzieci te wierzą, że ich fantazje są czymś rzeczywistym. Stopniowo jednak powinno się uczyć je odróżniania tego, co prawdziwe, od tego, co wymyślone przez ich bujną wyobraźnię. Z kolei kłamstwo jako narzędzie obrony jest czymś bardzo niebezpiecznym. Dziecko przyłapanie na takim kłamstwie powinno się stanowczo upomnieć, gdyż z łatwością zachowanie to może stać się złym nawykiem. Kłamstwo może wynikać też z przekory i być sposobem okazywania sprzeciwu, przez który dziecko dąży do afirmacji własnej osoby i osiągnięcia zamierzonego celu. Kłamstwo może również wynikać ze strachu przed karą – aby uniknąć odpowiedzialności za swoje złe czyny, dzieci oszukują i winą za zły uczynek obarczają inne osoby.

Dzieci starsze mogą kłamać z powodu zarozumiałości. Kiedy wiedzą na co je stać, znają swoje możliwości i talenty, to czasami zdarzają się sytuacje, w których jak każdy popełniają jakies błędy, np. coś nie wyjdzie im w szkole. Wówczas nie chcąc przyjąć na siebie odpowiedzialności za te małe niepowodzenia, obarczają winą innych – nauczycieli, kolegów, rodziców. Kolejnym rodzajem kłamstwa u dzieci starszych, jest kłamanie z chęci przypodobania się. Dzieci pragną podobać się, być akceptowane i dlatego czasami, kiedy z różnych powodów nie czują, że ta ich potrzeba jest zaspokajana, uciekają się do kłamania. W ten sposób próbują kształtować otaczającą ich rzeczywistość i zyskać aprobatę w oczach najbliższych, kosztem wyrzeczenia się własnego „ja”.

Kiedy rodzice zauważą, że ich dziecko kłamie, powinni zastanowić się nad możliwymi przyczynami takiego zachowania. Analiza ta może pomóc w rozmowie z dzieckiem i wytłumaczeniu mu, że zawsze bardziej wartościowa jest prawda, nawet jeśli jej konsekwencje nie są tymczasowo dla dziecka przyjemne. Trzeba pamiętać, aby w rozmowach tych nigdy nie nazywać dziecka „kłamczuchem”. Złe jest bowiem samo kłamstwo, a nie nasze dziecko, które tak naprawdę nie chce kłamać. Najlepszym sposobem pomagania dzieciom w czynieniu dobra jest ich pozytywne motywowanie i wspieranie w wysiłkach, by były takie jakie są z natury: szczerze. Pamiętajmy, że cnota szczerości ma ogromne znaczenie w późniejszym okresie dorostania i dlatego już małe dzieci powinny ją praktykować i poznawać jej wartość.

KWIECIEŃ

CNOTA (WARTOŚĆ/NAWYK):

POKORA

Pokora to postawa bycia w prawdzie przed Bogiem, samym sobą i drugim człowiekiem. To postawa pełnego zaufania Panu, w Jego prowadzenie i Opatrzność. To postawa dziecka, które, gdy uczy się chodzić, co dwa kroki wyciąga rękę do mamy, bo wie, że bez jej pomocy zaraz się przewróci. Człowiek pokorny pamięta, że to Bóg jest jedynym źródłem dobra w człowieku, zna swoją godność dziecka Bożego. Jednocześnie jest też świadomy swojej słabości i swojego grzechu. Człowiek pokorny wie wreszcie, że nie jest lepszy innych, nie wywyższa się i nie osądza drugiego.

Trudno jest nauczyć dziecka tej cnoty, gdy nam, dorosłym często takiej postawy brakuje. Tak bardzo chcemy liczyć na własne siły i widzieć tylko swoje zasługi w stawianiu się coraz lepszym i doskonalszym. Tak dużo w nas pychy i łatwości w osądzaniu innych przy jednoczesnym braku refleksji nad własną niedoskonałością i grzechem.

Ale to właśnie pokora sprawia, że człowiek się nie załamuje. Choć często upada, to w odróżnieniu od człowieka pysznego, zaraz wstaje i nie boi się przyznawać do własnej słabości i bezradności. Wie, że zawsze może zacząć od nowa, nie ulega lękowi, bo zaufał Bogu i wie, że choć sam jest słaby i niedoskonały, to z Bożą pomocą może wszystko. Nie załamuje się, bo potrafi przebaczać i przyjmując przebaczenie.

Pokora sprawia, że człowiek nie czuje się lepszy od innych, bardziej wartościowy, nikogo nie osądza. Pokora pozwala na łagodność i miłość w relacji z drugim człowiekiem, przygotowuje nasze serce, by nie unosiło się pychą przez obmowę, szemranie, zazdrość, nieustanne współzawodnictwo i chęć zysku. Pokora pobudza do wzajemnej służby i szukania tego, co dobre dla bliźniego i co służy jego wzrostowi. Dzięki niej w sercu rodzi się cierpliwość, wyrozumiałość i umiejętność znoszenia innych. Bez pokory nasze dobre uczynki są fikcją, a dzięki niej Pan Bóg prowadzi nas na wyżyny doskonałości.

KWIECIEŃ

CNOTA (WARTOŚĆ/NAWYK):

POKORA

Pokora jest też motorem do dziękczynienia za wszystkie dary jakie człowiek otrzymuje i może w sobie rozwijać. Jej owocem jest radość i pokój, to ona pozwala wszędzie dostrzegać dobro. Pokora ukazuje otaczającą nas prawdę i wyzwala pragnienie działania, gdyż nie jest ona celem sama w sobie. Pokora prowadzi nas do odkrycia i podjęcia roli jaką Bóg nam wyznaczył. Ona czyni nas wolnymi i szczęśliwymi, gdyż pozwala nie tylko odkryć swoje miejsce w świecie, ale też daje świadomość pełnego zjednoczenia własnych dążeń z wolą Bożą.

Pokora nigdy nie może być identyfikowana z biernością. Człowiek ma rozum i wolę i jest zobowiązany ich używać. Nie może być zatem bierny czy ślepo posłuszny, bo tak mu wygodniej. Taka postawa jest zaprzeczeniem pokory, jest zwykłym lenistwem lub wygodnictwem. Pokora zatem, z jednej strony oznacza, że dla dobra drugiego człowieka, np. w imię uniknięcia niepotrzebnego konfliktu czy zachowania przyjaźni, należy ustąpić. Jednocześnie jednak, gdy nasze milczenie miałoby otworzyć drogę ku jakiemuś złu, utwierdzić kogoś w fałszu albo wytworzyć nawyk agresji, pokora – w imię prawdy, każe nam zareagować, a nawet zaprotestować. Nie można bowiem pozwolić, aby łamane było prawo lub deptane chrześcijańskie wartości.

Pokora nie pozwala nam narzucać prawdy siłą ale też nie pozwala o niej milczeć.

Dzięki pokorze możemy z jednej strony świadczyć o prawdzie i domagać się sprawiedliwości, a z drugiej kochać bez osądzania i przebaczać nieskończenie wiele razy. Sami przecież też nie chcemy być okłamywani, pragniemy, by traktowano nas sprawiedliwie, kochano bez osądzania i przebaczano, kiedy popełniamy błędy.

Czasami człowiek pokorny wydaje się przegrywać. Trzeba umieć taką sytuację przyjąć i pamiętać, że o zwycięstwo nie walczy się za wszelką cenę. Trzeba zaufać Bogu, że On z każdej sytuacji może wyprowadzić ogromne owoce dobra, a nasza przegrana okazuje się wówczas tylko pozorna.

MAJ

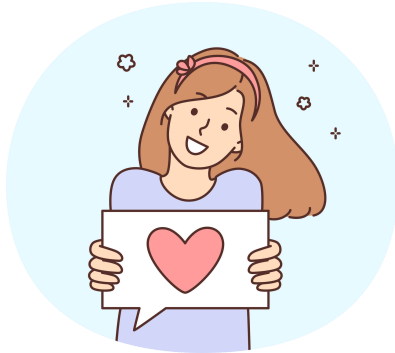
CNOTA (WARTOŚĆ/NAWYK):

WDZIĘCZNOŚĆ

„Zawsze możesz komuś za coś podziękować”

Wdzięczność to pamięć o otrzymanych dobrach i wypływająca z niej chęć odplacenia za nie darczyńcy. Wdzięczność jest zatem prawidłową reakcją na doznaną dobroczynność. W jej skład wchodzi następujące elementy: uznanie otrzymanego dobra, podziękowanie za te dobra i chęć odwzajemnienia (odwdzięczenia się). Jest to cnota świadcząca o szlachetności i wielkoduszności człowieka. Powinniśmy okazywać ją Bogu i drugiemu człowiekowi. Okazywana wdzięczność zbliża nas do ludzi i Boga.

Wdzięczności uczymy się od najmłodszych lat. Rola rodziców, w tym aspekcie wychowania dziecka, jest przeogromna. To oni pokazują swoim dzieciom jak okazywać wdzięczność zarówno słowem i czynem. Ich postawa, aby była autentycznym przykładem, musi wypływać prosto z serca, być szczerą i przemyślaną. Do wdzięczności należy wychowywać także w szkole i pamiętać o tym, że brak tej cnoty zubaża człowieka i nie pozwala mu na prawdziwe poznanie swoich możliwości i rzeczywistych osiągnięć.

Każdy z nas otrzymał od Boga wiele darów, w tym dar życia, zbawienia, nasze zdolności i talenty. Dziękujemy za to wszystko Bogu jeśli wykorzystujemy Jego dary we właściwy sposób: pamiętamy o potrzebujących, dziękujemy naszym rodzicom za otrzymane od nich życie, opiekę i wychowanie, pomagamy słabszym, cieszymy się z tego, co mamy, potrafimy przebaczać. Dziękujemy Bogu w naszych modlitwach oraz naszą miłością i szacunkiem do drugiego człowieka. Wdzięczność otwiera nas na drugiego człowieka.

MAJ

CNOTA (WARTOŚĆ/NAWYK):

WDZIĘCZNOŚĆ

„Zawsze możesz komuś za coś podziękować”

Wdzięczność jest przeciwieństwem pychy i próżności. We współczesnym świecie ludzie nie tylko myślą egoistycznie ale też chcą być samowystarczalni, a to oznacza, że nie muszą być za nic nikomu wdzięczni. Coraz więcej osób uważa siebie za jedynek sprawców swoich sukcesów i powodzenia życiowego. Taka postawa jest zaprzeczeniem życia w prawdzie o sobie i nigdy nie może dać człowiekowi szczęścia. W rzeczywistości bowiem ogromna część naszego życia, które nie jest oderwane od życia innych ludzi, wiąże się z daniem, otrzymywaniem i odwzajemnianiem. Człowiek niewdzięczny staje się zatwardziały i ma serce zamknięte na drugiego człowieka.

Wdzięczność pomaga zatem w walce z własną pychą, która przeszkadza w przyjęciu i uznaniu wyświadczonego dobra i w konsekwencji nie pozwala na wyrażenie podziękowania ani nie powoduje chęci odwzajemnienia się dobroczyńcy. Musimy bronić się przed postawą kogoś, kto próbuje pomniejszyć zasługi czyniącego dobro, lekceważy poczynione dobro, traktuje je jako ciężar czy przenikliwe bada intencje ofiarodawcy. Nie powinniśmy odrzucać pomocy, ani tym bardziej mieć pretensji do tych, którzy pomagają. Taka postawa świadczy o naszej zranionej miłości własnej. Corliwe szukanie win i wad po stronie dobroczyńcy to próba przystonienia własnej niewdzięczności i małoduszności.

Obecnie, na podstawie wielu badań, również psychologowie doszli do wniosku, że „wdzięczne serce” jest podstawowym warunkiem doświadczenia w swoim życiu szczęścia i zadowolenia. Aby tak się stało wdzięczność musi zostać wyrażona – słowem, gestem lub uczynkiem. Jeśli chcemy odczuwać szczęście, musimy nauczyć się wyrażać wdzięczność! Wdzięczność daje też siłę, pomaga skutecznie radzić sobie w obliczu wyzwań i trudności, pozwala na przekraczanie siebie. Jeśli potrafimy zaakceptować to, co nas spotyka, dziękować za każde doświadczenie w naszym życiu, okaże się, że nawet niepowodzenia mogą przerodzić się kiedyś w sukces, jeśli tylko wyciągniemy z danej sytuacji naukę. Wyrażanie wdzięczności, choć nie jest wtedy łatwe, hamuje gniew i poczucie krzywdy. Stajemy się bardziej odważni, pogodni, otwarci na świat i to, co nas jeszcze spotka.

Rzymski filozof, Ciceron powiedział: „Wdzięczność nie jest tylko największą cnotą, ale matką wszystkich cnot”. Wdzięczność bowiem owocuje cnotami, jak np. miłość, radość, wiara, nadzieja, szczerłość, pokora i wiele innych. Wdzięczność świadczy o formacie człowieka. Jest konieczna do pełni rozwoju jego osobowości. Wdzięczność wobec drugiego człowieka jest drogą, aby ten dostrzegł w życiu swego największego darczyńcę, Boga.

CZERWIEC

CNOTA (WARTOŚĆ/NAWYK):

WYTRWAŁOŚĆ

„Wytrwałością osiągniesz powodzenie, nawet gdybyś miał długo czekać”

Wytrwałość jest elementem samodyscypliny, oznacza cierpliwe i konsekwentne dążenie do wyznaczonego sobie celu, bez zrażania się trudnościami i napotkanymi po drodze przeciwnościami. Obok wrodzonych talentów i pracowitości, wytrwałość jest cechą ludzi sukcesu.

Thomas Edison, amerykański wynalazca, powiedział kiedyś: „Świat jest pełen geniuszy i ludzi utalentowanych, którzy nic nie osiągnęli. Czego im zabrakło? Prawdopodobnie wiary w siebie i wytrwałości.” Dlatego też, jako rodzice i nauczyciele, musimy nie tylko pomagać naszym dzieciom rozwijać drzemiące w nich talenty, ale przede wszystkim uczyć je wytrwałości!

Pomocnym w wyrabianiu tej cechy, będzie zachęcanie dzieci do różnego rodzaju czynności, wymagających systematyczności i powtarzania w czasie, np. układanie puzzli, gra na instrumencie, sklejanie modeli, regularnie uprawiany sport czy codzienne czytanie. Można też opowiadać dzieciom o ludziach, którzy dzięki swojej wytrwałości dokonali wielkich odkryć, zdobyli wiele nagród, odnieśli życiowe sukcesy, a o ich osiągnięciach uczyliśmy się teraz w szkole. Na przykład Mikołaj Kopernik, zanim odkrył, że Ziemia krąży wokół Słońca a nie odwrotnie, przez wiele lat, codziennie obserwował niebo. Wspomniany Thomas Edison odkrył żarówkę po ponad jedenastu tysiącach nieudanych prób. Zaś wielcy muzycy, jak Fryderyk Chopin czy Ignacy Jan Paderewski doszli do szczytu wirtuozerii dzięki codziennym, wielogodzinnym ćwiczeniom gry na instrumencie.

Podczas takich rozmów dziecko dowiadyuje się, że osiągnięcie sukcesu nie jest zjawiskiem natychmiastowym, ale wymaga wysiłku i wielu lat pracy. Przykłady wielkich ludzi ale także sposób radzenia sobie z porażkami przez rodziców pozwala zrozumieć, że przegrana nie musi oznaczać końca świata ale jest zwykłym doświadczeniem życiowym każdego człowieka. Dzięki wytrwałości w dążeniu do celu i umiejętności wyciągania wniosków z trudnych sytuacji, uczyliśmy się jak radzić sobie z nimi w przyszłości, jak rozwiązywać problemy i jak osiągać sukces. Jediną możliwą porażką jest tu przedwczesne zaniechanie podejmowania kolejnych prób.

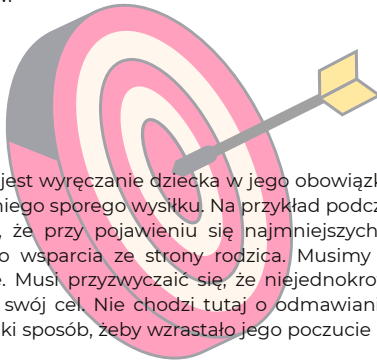
CZERWIEC

CNOTA (WARTOŚĆ/NAWYK):

WYTRWAŁOŚĆ

„Wytrwałością osiągniesz powodzenie, nawet gdybyś miał długo czekać”

Małe dzieci z natury wiedzą czego chcą i wytrwale dążą do tego, by ten cel osiągnąć. Kiedy na przykład dziecko uczy się chodzić, początkowo często upada. Czy jednak poddaje się i zaprzestaje dalszych prób? Nie, ono wstaje i próbuje dalej, aż do momentu, gdy się nauczy. Na tym polega piękno nauki i w tym leży tajemnica sukcesu – wytrwała nauka poprzez popełnianie błędów i ponoszenie porażek. Może się nie udać raz czy drugi, ale za dziesiątym i kolejnym razem wreszcie się uda i osiągamy sukces. Co sprawia, że z czasem ten naturalny upór i wytrwałość zanikają? Może dziecko zbyt często słyszy, że „jest jeszcze za małe, że sobie nie poradzi, że to zbyt trudne”? Czasami dorośli mówią tak, aby chronić dzieci ale czasami dlatego, że tak jest szybciej i wygodniej. Trzeba jednak pamiętać, że stawiając dziecku te ograniczenia, sprawiamy, że staje się ono coraz mniej wytrwałym i mniej ciekawym świata. Innym problemem jest krytyka ze strony dorosłych i otoczenia, która rodzi w dziecku fałszywe przekonanie, że błędy są niewskazane. Aby ich unikać nie podejmuje ono kolejnych prób, a to osłabia jego wytrwałość. Tymczasem błędy są konieczne, to właśnie ilość porażek determinuje ilość odniesionych sukcesów.

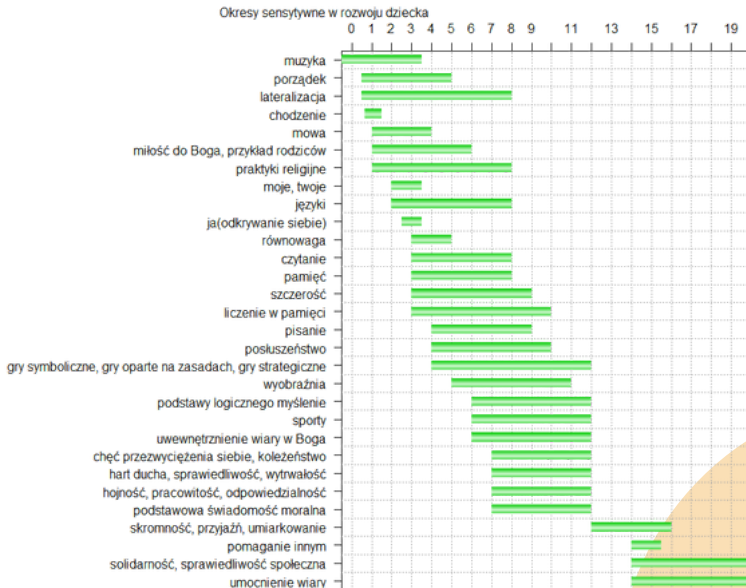

Jeszcze innym problemem jest wyręczanie dziecka w jego obowiązkach, zwłaszcza gdy dana sytuacja wymaga od niego sporego wysiłku. Na przykład podczas odrabiania lekcji istnieje niebezpieczeństwo, że przy pojawieniu się najmniejszych trudności dziecko będzie zbyt szybko szukało wsparcia ze strony rodzica. Musimy je nauczyć, że nie wszystko od razu się udaje. Musi przyzwyczać się, że niejednokrotnie trzeba dołożyć wielu starań, aby osiągnąć swój cel. Nie chodzi tutaj o odmawianie dziecku pomocy, tylko o pomaganie mu w taki sposób, żeby wzrastało jego poczucie odpowiedzialności i samodzielności.

My, jako ludzie dorośli – rodzice i nauczyciele, również powinniśmy stać się bardziej wytrwali i cierpliwi: w czekaniu na rezultaty, i kiedy okazuje się, że nie są one takie, jak byśmy tego chcieli, w czekaniu na poprawę i we wszystkich działaniach wychowawczych, pamiętając jednocześnie, że w tej kwestii nasze cele są długoterminowe i wymagają wiele wysiłku i zaangażowania już teraz. Tu nie można niczego zaniechać, nie można się poddać, nie można niczego odłożyć na później!

Okresy sensytywne

Kształtowanie dobrych nawyków jest również bardzo istotne z uwagi na występowanie tzw. okresów sensytywnych. Są to naturalnie występujące okresy w życiu dziecka, kiedy przy mniejszym wysiłku możemy pomóc dziecku opanować określone nawyki. Np. do trzeciego roku życia łatwiej jest nauczyć dziecko porządku. Okres sensytywny dla szczerości obejmuje wiek od trzech do sześciu lat – dzieci takie instynktownie czują, że powinno się mówić prawdę. W wieku lat sześciu zaczynają się okresy sensytywne dla pracowitości, hojności i męstwa. W okresie przedszkolnym rodzice mogą i powinni położyć fundamenty pod przyszłą osobowość dziecka. Ważne jest, aby podstawy te były głębokie i solidne, gdyż już od najwcześniejszych chwil kształtujemy człowieka. Chcemy, aby nasze dziecko było szczęśliwe – teraz, i w dorosłym życiu. Szczęście osiągnię, kiedy będzie chciało wybierać dobro w sposób wolny i nieprzymuszony. Kiedy będzie umiało zauważyć innych (koleżeństwo i uczynność), nie zrażać się niepowodzeniami (męstwo), wytrwale dążyć do celów ziemskich i nadprzyrodzonych (systematyczność, wytrwałość, pobożność), kiedy będzie umiało się uczyć (porządek, systematyczność, męstwo).

Wskazówki dla rodziców
na każdy miesiąc

poradnik nauki nawyków i cnót

Fundacja na Rzecz Wspierania Rodziny "Źródła"
ul. Św. Stanisława 10c/1
96-100 Skierniewice
www.fundacjazrodla.pl
kontakt@fundacjazrodla.pl

Jeśli chcesz możesz nam pomóc w tworzeniu kolejnych
bezpłatnych materiałów dla rodziców :)

Przeznacz swój 1,5 % podatku lub darowiznę:

Organizacja pożytku publicznego **KRS 0000468033**
BNP Paribas Bank Polska S.A.
75203000451110000002714270

Dziękujemy!